

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1423-14/print1476733629827296>

5. Swire P. Why the Right to Data Portability Likely Reduces Consumer Welfare: Antitrust and Privacy Critique / Peter Swire, Yianni Lagos // Maryland Law Review. – 2013. – Volume 72, Issue 2. – P. 335–380.

6. Graef I. Putting the right to data portability into a competition law perspective / Inge Graef, Jeroen Verschakelen & Peggy Valcke // Law. The Journal of the Higher School of Economics, Annual Review. – 2013. – P. 53–63.

7. Lundqvist B. Big Data, Open Data, Privacy Regulations, Intellectual Property and Competition Law in an Internet of Things World (December 29, 2016) // Faculty of Law, University of Stockholm Research Paper No. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=2891484>

8. Guidelines on the right to data portability, Adopted on 13 December 2016 by Article 29 Data Protection Working Party [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/index_en.htm

9. Sloot B. Do data protection rules protect the individual and should they? An assessment of the proposed General Data Protection Regulation / Bart van der Sloot // International Data Privacy Law. – 2014. – Vol. 4. – No. 4. – P. 307–325.

10. Хартія основних прав Європейського Союзу від 07.12.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524

11. Lyskey O. Deconstructing data protection: the «added-value» of a right to data protection in the EU legal order / O. Lyskey // International and Comparative Law Quarterly. – Vol. 63 (3). – P. 569–597.

12. Case of Leander v. Sweden, App. No. 9248/81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57519>

13. Case of S. And Marper v. The United Kingdom App. No(s). 30562/04, 30566/04 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117631>

14. Посикалюк О. О. Захист особистих немайнових прав фізичної особи Європейським Судом з прав людини / О. О. Посикалюк // Університетські наукові записки. – 2008. – № 3 (27). – С. 124–128.

**Белова Юлія Дмитрівна – аспірант кафедри цивільного права та процесу Хмельницького університету управління та права.*

Стаття надійшла до редакції 20.03.2017 р.

УДК 342.9

Микола Самбор *

ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

У статті розглядаються основні віхи нормативно-правового регулювання реалізації реформи законодавства про адміністративні правопорушення. Відзначається, що вказаному питанню приділена незначна увага, оскільки висвітлення напрямків реформування адміністративно-деліктного законодавства у рамках здійснення адміністративної реформи майже не здійснюється. Розглядаються доктринальні погляди на кодифікацію адміністративно-деліктних норм, зокрема шляхом створення ряду відокремлених кодифікованих актів та розпорошення норм в основних галузевих кодексах.

Ключові слова: реформа, адміністративно-деліктне право, концепції реформування.

Самбор Н. А. Взгляды на концепции реформирования административно-деликтного законодательства Украины.

В статье рассматриваются основные вехи нормативно-правового регулирования реализации реформы законодательства об административных правонарушениях. Отмечается, что указанному вопросу уделено незначительное внимание, поскольку освещение направлений реформирования административно-деликтного законодательства в рамках осуществления административной реформы почти не осуществляется. Рассматриваются доктринальные взгляды на кодификацию административно-деликтных норм, в частности как путем создания ряда обособленных кодифицированных актов, так и распыления норм в основных отраслевых кодексах.

Ключевые слова: реформа, административно-деликтное право, концепции реформирования.

Sambor M. A. The views on the concept of reforming the administrative and tort legislation of Ukraine.

In the article the main landmarks of legal regulation of reform of the legislation on administrative offenses. It is noted that the given issue is given little attention because coverage areas of reform of administrative and tort law in the framework of the administrative reform is almost done. We consider doctrinal views on the codification of administrative tort rules, in particular by creating a series of separate acts codified and spraying standards in key industry codes.

Keywords: reform, administrative and tort law, reform concepts.

Україні XXI ст. притаманні постійні реформи. Характеризуючи ці реформи, не можемо не оминати увагою їх послідовність, доцільність та необхідність для суспільства. Більшість із них продиктована політичними мотивами та гаслами на тих чи інших виборах, у стані яких постійно проживають українці. Одна політична еліта, змінюючи іншу, висуває проект «своїх» реформ, їх бачення, зміст та кінцевий результат, при цьому абсолютно відкидаючи попередні здобутки. Таке нехтування напрацюваннями попередників можна пояснити виключно тим, що генераторами реформ є політики, а не господарники, економісти, фахівці в окремій галузі. Відтак, жодна реформа, яка втілювалася в Україні, не досягла своєї стратегічної цілі. Звісно, не можемо стверджувати, що жодна реформа не досягла успіху. Ні, просто всі цілі, що ставилися перед реформами, не досягаються. Вважаємо, що такий стан справ зумовлений тим, що країна не має стратегічних напрямків реформування окремих секторів народного господарства, економіки та правового регулювання суспільних відносин. Якщо такі напрямки й існують, то вони носять лише тактичний характер, показуючи суспільству, європейським чи міжнародним інститутам виконання обіцянок, при цьому кардинальних прогресивних змін не відбувається, відсутні стратегія розвитку суспільних відносин, державних інституцій, правової системи. Відокремлені, розрізнені зміни, що виявляються у законодавстві, мають настільки неузгоджений характер, що замість того, що б вирішити наявні колізії чи усунути прогалини, породжують нові суперечки, дозволяючи по-різному підходити до їх тлумачення. За таких умов не стільки норма, скільки її доктринальне, а інколи й індивідуальне тлумачення, набуває вирішального значення. Для української правової системи, де саме закон є її стрижнем, такий стан справ неприпустимий.

Особливе місце у вказаному процесі посідає ставлення держави до пошуків шляхів оптимального врегулювання суспільних відносин зі збереження балансів державних, суспільних та приватних інтересів, вираженню, врегулюванню та забезпеченню яких і слугує право в усіх його проявах. У зв'язку із цим державна політика у сфері оновлення, вдосконалення правових норм набуває визначального значення, а для формування та розуміння такої політичної волі провідниками виступають цілісні державні програми й концепції розвитку та реформування.

Право та політика нерозривно пов'язані між собою, не є винятком із цього і галузі права та законодавства, як втілення волі законодавця у врегулювання суспільних відносин. Існують галузі права, які надзвичайно «популярні» серед правотворців, оскільки виявляють власні їх інтереси та інтереси тих, кого вони представляють, а є галузі, які, вочевидь, не дають зиску від їх вдосконалення, натомість є горизонтом стабільності не лише для утвердження, а й

головне – для забезпечення прав, свобод та інтересів значного кола, якщо не всіх учасників суспільних відносин. Результатом такої «державної» уваги до реформування тієї чи іншої галузі стають відповідні програми та концепції, котрі визначають основні пріоритети та шляхи оптимального досягнення окреслених цілей.

У засобах масової інформації та з уст багатьох державних діячів часто озвучуються питання проведення адміністративної реформи, реформи адміністративно-територіального устрою, інституційної реформи державного апарату, разом із цим залишаються поза увагою питання реформування інституту адміністративної відповідальності та норм, якими встановлюється адміністративна відповідальність. Хоча питання адміністративної відповідальності, умов та порядку застосування державного примусу, спрямованого на утвердження стабільності суспільних відносин та соціальних зв'язків, підтримання авторитету державних органів не можуть залишатися поза увагою правотворців, оскільки застосування відповідальності нерозривно пов'язане не лише із захистом та охороною загальносуспільних інтересів, а також із забезпеченням прав, свобод та інтересів осіб, до яких і застосовуються заходи адміністративної відповідальності.

Виходячи зі сказаного, *метою статті* обрано дослідження прояву державної політики у сфері вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства України.

Так, у Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженій Указом Президента України 22 липня 1998 року № 810/98 «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» [1], йдеться про те, що ефективне правове супроводження адміністративної реформи передбачає подальшу систематизацію адміністративного законодавства, насамперед шляхом його кодифікації. Оскільки здійснити кодифікацію норм адміністративного законодавства одночасно і в одному акті об'єктивно неможливо, доцільно здійснити поетапну кодифікацію за окремими сферами та інститутами адміністративно-правового регулювання. Кожний етап цього процесу має завершуватися підготовкою окремих частин майбутнього узагальнюючого Адміністративного кодексу України у вигляді відповідних томів (або «книг»), що повинні мати кодифікований характер і можуть називатися відповідними «Кодексами». Орієнтовна структура (з урахуванням черговості прийняття) Адміністративного кодексу повинна включати: 1) Кодекс про адміністративні проступки; 2) Адміністративно-процесуальний кодекс; 3) Адміністративно-процедурний (процедуральний) кодекс; 4) Кодекс загальних правил поведінки державних службовців, а також деякі інші кодифіковані акти. Більш детальне обґрунтування структури Адміністративного кодексу, етапності його розробки й прийняття потребує підготовки окремої науково-практичної концепції з цих питань.

І. Спасибо-Фатєєва наголошує на тому, що у новітні часи в теорії права України є небагато праць, спрямованих на обґрунтування кодифікаційних процесів та їхньої методологічної основи. Складається небезпечне враження, що навряд чи хтось предметно замислюється над тим, що таке кодифікація, над її причинами та механізмами, метою і засобами втілення. У законодавчих процесах, що відбуваються в Україні, взагалі слабо простежується логіка, крім єдиної безсумнівної причини такої кодифікаційної «хвилі»: наукова праця на рівні дисертації часто містить пропозицію – прийняти відповідний кодекс. Ставлячись із розумінням до таких закликів, але відповідним чином їх розцінюючи, все-таки варто серйозно обмірковувати питання про те, що спонукає насамперед наукове співтовариство (депутатський корпус і працівників органів державної влади навряд чи варто брати до уваги в цих питаннях) підтримувати ідеї про розроблення численних кодексів. На перший погляд, причина, що лежить на поверхні, одна – неврегульованість відповідних відносин за наявності потреби в їхньому регулюванні. Що стосується перероблення наявних кодексів, то вони своє місце вже «застовпили», і питання про те, чи потрібні вони, навіть у зміненому вигляді, практично не обговорюється [4, с. 62–63]. Тому вважаємо, що створення кодексів не може стати панацеєю у розв'язанні даної проблеми. Важливим є якість норм, їх узгодженість, послідовність та дотримання принципів, які закладаються під час їх створення і заради досягнення яких створюються кодекси, і насамперед, принципу верховенства права як керівного в утвердженні й забезпеченні прав, свобод та інтересів людини і громадянина.

Кроком щодо визначення курсу реформування законодавства про адміністративні правопорушення стало прийняття у 2005 році Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України). Однак, по суті, вказаний курс зупинився на прийнятті цього кодексу. Це стало впорядкуванням (скоріш за все частини) процесуальних норм, якими врегульовуються відносини суб'єктів, що оспорюють законність дій посадових осіб органів влади і лише частково та дотично стосуються впорядкування процесуальних норм, що регламентували б відносини, пов'язані із виявленням, документуванням, припиненням адміністративних правопорушень чи проступків у тих їх розумінні, що сьогодні міститься у КУпАП, а також розгляду справ про адміністративні правопорушення, у тому числі й судовою гілкою влади. Адже, окрім того, що у ч. 3 ст. 17 КАС України зазначається, що юрисдикція адміністративних судів не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень, у КАС України мало що стосується провадження у справах про адміністративні правопорушення. Натомість п. 2 ч. 1 ст. 18 КАС України зазначає, що місцевим загальним судам як адміністративним судам підсудні усі адміністративні справи з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності. За своєю суттю КАС України не врегулював відносин, пов'язаних із притягненням до адміністративної відповідальності, за винятком розмежування компетенції судів, однак у такий спосіб виконана лише інституційно-юрисдикційна функція для судових органів, а не змістовна складова провадження у справах про адміністративні правопорушення, зокрема щодо врегулювання процедури розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Про це зазначали Авер'янов В., Лук'янець Д. та Педько Ю., які стверджували, що п. 3 ч. 4 ст. 50 прямо суперечить ч. 2 ст. 17 КАС (оскільки стаття надрукована до 7 липня 2010 року, до прийняття Закону України «Про судоустрій і статус суддів», яким частину першу замінено двома частинами, у зв'язку з цим частину другу стали вважати частиною третьою, тому авторами вказується посилання саме на ч. 2 ст. 17 КАС України, а не ч. 3 ст. 17 КАС України, про яку ми вели мову вище і яка, по суті, аналізується дослідниками – М. С.), в якій встановлено, що компетенція адміністративних судів не поширюється на публічно-правові справи, зокрема про накладення адміністративних стягнень. У цілому автори доводять, що застосування адміністративними судами будь-яких примусових заходів щодо громадян – це нонсенс. Натомість вони вважають, що, за загальним правилом, має бути ситуація, коли всі питання владно-розпорядчого впливу органів публічної адміністрації щодо громадян вирішувалися б в адміністративному (тобто позасудовому) порядку. В адміністративному ж суді повинні розглядатися виключно скарги (позови) громадян на порушення їхніх прав суб'єктами владних повноважень [5, с. 10–11]. І це висвітлено лише поодиноким факт впливу новоприйнятих норм, зокрема КАС України, на розв'язання питання щодо впорядкування, вдосконалення норм адміністративно-деліктного законодавства. У такий спосіб новоприйняті норми не стільки збалансують законодавство, скільки привносять до нього ще більше суперечок, розв'язання яких лягає на плечі суб'єктів правозастосування та унеможливорює учасникам правовідносин не те, щоб захищати свої права, а навіть зрозуміти законодавчі приписи, оскільки кожен із суб'єктів правозастосування тлумачить їх по-своєму, залежно від обставин та власних інтересів, що диктуються або інтересами служби, або суб'єктивними інтересами, у тому числі й протиправними або й корупційними.

Як наслідок, із 1998 року – часу ухвалення Концепції адміністративної реформи, в Україні фактично не вжито активних кроків до реалізації реформи адміністративно-деліктного законодавства, у тому числі шляхом кодифікації норм адміністративно-деліктного права, хоча остання (кодифікація) не є реформою, а скоріш за все може сприйматися виключно як технічна сторона збору норм адміністративно-деліктного права під егідою єдиного кодифікованого акта.

Петков С. зазначає про те, що здійснити кодифікацію норм адміністративного законодавства одночасно і в одному акті об'єктивно неможливо, доцільно здійснити поетапну кодифікацію за окремими сферами та інститутами адміністративно-правового регулювання. Цей нормотворчий кодифікаційний процес умовно можна розділити на

певні етапи. Звісно, неможливо говорити про їх чітке розмежування, але певні процеси вже розпочалися ще до 1998 р. Також може бути декілька сценаріїв розвитку. У законодавстві необхідно провести трансфер норм КУпАП до базових кодексів: Кодекс про землю, Кодекс про надра тощо, як це було зроблено під час творення Митного законодавства. Перш за все, необхідно з КУпАП виділити ті частини, глави тощо, які стосуються процедурних дій органів державної влади. Провадження у справах про публічні проступки має бути виражено або в окремому кодексі, або розділом у Кодексі про адміністративні процедури. По-третє, деякі частини статті й кодексу разом з іншими законами та підзаконними актами можуть стати повноцінними кодексами: Медичний кодекс України, кодекс Громадського порядку, Дорожньо-транспортний кодекс тощо. По-четверте, створення безпосередньо Адміністративного кодексу України як кодексу матеріального права, в якому міститимуться норми, що врегулюють діяльність органів державної влади та вчинення посадових проступків [3]. Безперечно, із такими пропозиціями важко не погодитися. Разом із цим слід пам'ятати, що КУпАП не може охопити собою вичерпні норми, в яких будуть виписані гіпотези чи диспозиції, настання яких тягнутиме за собою застосування заходів адміністративної відповідальності, викладених у санкціях. Відсильний характер викладу ряду, якщо не переважної більшості норм КУпАП, на наше переконання, не є свідченням некомпетентності законодавця чи недосконалості норми. Скоріш за все це зумовлюється тим, який характер методу правового врегулювання притаманний для суспільних відносин, сталості яких служить КУпАП, а також мінливості самих суспільних відносин, захистові яких і слугують заборонні норми КУпАП. Вважаємо за необхідне зазначити, що розмежування норм матеріального і процесуального адміністративно-деліктного права є виправданим і доцільним, однак те, чи мають вони бути в одному нормативно-правовому акті, як, наприклад, в Україні, чи у різних – це вже питання національного законодавства та його самобутності, оскільки, для прикладу, Білорусь пішла курсом розмежування вказаних нормативно-правових актів, що зумовило прийняття Процесуально-виконавчого кодексу Республіки Білорусь про адміністративні правопорушення. Залишається єдине – необхідність урегулювання як процесуальних питань провадження у справах про адміністративні правопорушення, а, можливо, доречніше використовувати поняття адміністративно-деліктне провадження, оскільки перше – істотно звужує сферу свого застосування наявністю вже справи про адміністративне правопорушення, так і, власне, матеріальних норм адміністративно-деліктного права. Та зазначене не є предметом нашого дослідження, тому не будемо акцентувати увагу на вказаному питанні у рамках цієї статті.

Крім того, більшість дослідників не зачіпає питання формування загальних засад адміністративно-деліктного права, і в цьому випадку ведемо мову як про матеріальне, так і процесуальне адміністративно-деліктне право. А саме останні дозволять сформувати цілісну систему адміністративно-деліктного права країни, яка характеризуватиметься якістю норм, їх ефективністю, компетентністю органів, досягненням запланованих цілей, виконанням поставлених завдань і слугуватиме втіленню загальнолюдських цінностей та принципів, у тому числі права, зокрема верховенства права, як утвердження й забезпечення прав, свобод та інтересів людини, так і відповідатиме загально соціальним та державним інтересам. Запропоновані С. Петковим так звані «трансфери» норм адміністративно-деліктного законодавства до базових галузевих кодексів, на наш погляд, спотворюють останні, оскільки постає питання, а навіщо взагалі кодифіковані акти із заборонними нормами, у тому числі й Кримінальний кодекс, норми якого можна «влити», «перемістити» у галузеве законодавство? Вважаємо, що розпорошеність матеріальних норм адміністративно-деліктного права призведе до неоднакового їх застосування. Крім того, такий стан справ приведе до відсутності загальних засад притягнення до адміністративної відповідальності та й самого процесу провадження. Адже наявна невизначеність із рядом питань загального характеру за умови відсутності окремого кодифікованого акта зумовлює існування неоднозначної правозастосовної практики, тоді як відсутність останнього взагалі може призвести до виникнення деліктних відносин, які, окрім державного примусу, жодних спільних рис взагалі можуть не мати.

На нашу думку, коли мова йде про юридичну відповідальність, вкрай важливим є формування доступного громадськості розуміння змісту заборонних норм, порядку, умов та правил притягнення до відповідальності, механізму діяльності інститутів держави щодо провадження у справах про адміністративні правопорушення, а головне – створення дієвих механізмів відстоювання прав, свобод та інтересів у взаєминах із державними органами, уповноваженими на застосування заходів, пов'язаних із адміністративною відповідальністю.

У наукових колах та й серед державних діячів зародилася думка реформування адміністративно-деліктного законодавства у контексті проведення реформи кримінальної юстиції. Така реформа почала співвідноситися з реформою кримінально-процесуального законодавства.

У Концепції реформування кримінальної юстиції України, затвердженій Указом Президента України від 8 квітня 2008 року № 311/2008 [2] йдеться про те, що чинний Кримінальний кодекс України, незважаючи на поділ злочинів залежно від ступеня їх тяжкості, передбачає для осіб, які визнаються винними в їх вчиненні, однаковий юридичний наслідок: судимість. До того ж певні діяння, що передбачені Кримінальним кодексом України, не мають такого ступеня суспільної небезпеки, щоб внаслідок їх вчинення суттєво обмежувати права і свободи людини і громадянина. Водночас законодавство України містить норми про адміністративні правопорушення, що мають судову юрисдикцію та за які передбачено стягнення кримінально-правового змісту (короткостроковий арешт, конфіскація майна, позбавлення спеціального права тощо). Особи, які притягуються до відповідальності за такі правопорушення, не отримують належних процесуальних гарантій, зокрема щодо права на правову допомогу, права на оскарження судових рішень тощо, передбачених Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Отже, в сучасних умовах реформування соціально-політичної системи України питання юридичної відповідальності за діяння, що не становлять значної суспільної небезпеки, потребують іншого підходу. У Концепції реформування кримінальної юстиції України зазначається, що до кримінальних (підсудних) проступків, з-поміж інших, мають бути віднесені і передбачені чинним Кодексом України про адміністративні правопорушення діяння, які мають судову юрисдикцію і не є управлінськими (адміністративними) за своєю суттю (дрібне хуліганство, дрібне викрадення чужого майна тощо). Як бачимо, вказана Концепція передбачає можливі шляхи реформування кримінально-правової та адміністративно-деліктної сфери. Однак, як для цього, зазначена концепція пропонує можливі шляхи визначення публічно-правового правопорушення, а також одного із видів публічно-правової відповідальності: адміністративної чи кримінальної. Одним із таких критеріїв для розмежування публічно-правових порушень пропонуються застосовувані стягнення чи санкції. Ураховуючи викладене, пропонуємо, що правопорушення, за вчинення яких можуть застосовуватися однакові види державного примусу, повинні мати й одну природу юридичної відповідальності. Тому вважаємо, що у процесі реформування адміністративно-деліктного законодавства України необхідно відійти від практики застосування, за вчинення різних видів правопорушень та під час застосування різних видів юридичної відповідальності, одних і тих самих видів державного примусу [6, с. 12]. Концепцією передбачається й розмежування видів правопорушень за їх підвідомчістю, зокрема виокремлення із сфери адміністративних правопорушень тих, розгляд справ у яких здійснюється судами. І це цілком слушний підхід. Однак, використовуючи останній, не можна допустити ще більшу перезавантаженість судових органів. Тому вважаємо, що не підвідомчість має відігравати провідну роль у прийнятті рішень щодо віднесення адміністративних правопорушень до розряду кримінальних проступків, а саме зміст таких проступків, склад правопорушень [7, с. 119]. Насамкінець зазначимо, що така Концепція може закласти фундамент або створити доктрину формування та розбудови класифікації правопорушень у публічному праві, виокремити адміністративні проступки, кримінальні проступки та злочини, тим самим створивши тричленну структуру публічних правопорушень. Не дивлячись на це, виходячи з конституційних положень щодо виключно

законодавчого визначення адміністративних правопорушень та відповідальності за них, такі правопорушення повинні знайти свій логічно послідовний вияв саме у нормах позитивного права. У своєму рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 у справі № 1-22/2001 за конституційним зверненням ВАТ «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) [8] Конституційний Суд України відзначив, що системний аналіз викладених конституційних положень дає підстави дійти висновку, що за своїм змістом пункт 22 частини першої статті 92 Конституції України спрямований не на встановлення переліку видів юридичної відповідальності. Ним визначено, що виключно законами України мають врегулюватися засади цивільно-правової відповідальності (загальні підстави, умови, форми відповідальності тощо), підстави кримінальної, адміністративної та дисциплінарної відповідальності – діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями (основні ознаки правопорушень, що утворюють їх склад), та відповідальність за них. У такий спосіб Конституція України заборонила врегулювати зазначені питання підзаконними нормативно-правовими актами та встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати, яке правопорушення визнається, зокрема, адміністративним правопорушенням чи злочином, та міру відповідальності за нього.

Таким чином, наявна правова доктрина, викладена не лише у законодавстві України, а й озвучена єдиним органом конституційної юрисдикції, відтворює необхідність існування окремого законодавчого акта, який регулюватиме питання адміністративної відповідальності та визначатиме діяння, які належать до адміністративних правопорушень. Безперечно, це лише пануюча на даний час доктрина, яка може змінитися. Однак, на наш погляд, остання є доречною, оскільки значна кількість загальнотеоретичних питань, що втілюються у правозастосовній діяльності, може і повинна бути відображена саме у спеціальному законодавчому акті (кодексі) про адміністративну відповідальність. До таких питань, на наш погляд, насамперед, слід віднести визначення принципів адміністративної відповідальності та провадження; поширення дії закону як за колом осіб, у просторі та часі; визначення суб'єкта відповідальності (фізична та юридична особа), конкретизації суб'єктивної сторони, зокрема чіткого розмежування видів умислів та впливу умислу на вид стягнення; чітке визначення умов звільнення від відповідальності, зокрема розкриття питання осудності в умовах розгляду справи адміністративними органами; застосування спеціальних знань та проведення експертиз тощо. Звісно, це далеко не вичерпний перелік питань, які слід передбачити під час розробки концепції реформування адміністративно-деліктного права і законодавства України.

Висновки. Сьогодні нормотворець та законодавець не виявляють особливої зацікавленості до сфери адміністративно-деліктного права. Вочевидь, це зумовлюється тим, що політичних балів на розв'язанні цього питання не заробити. Натомість ми глибоко переконані, що сфера юридичної відповідальності має постійно перебувати у полі зору суб'єктів правотворення, зокрема на підставі аналізу стану правозастосування. Слід виділяти проблемні питання, прогалини, вживати заходів щодо їх усунення, забезпечення якісного механізму провадження з дотриманням загальнолюдських цінностей, верховенства права та проголошеної державою в Основному Законі людиноцентристської спрямованості діяльності держави.

Список використаних джерел:

1. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента України від 22 липня 1998 року № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/810/98/print1452850490616274>.

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: Указ Президента України від 8 квітня 2008 року № 311/2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/311/2008/print1443603211548810>.

3. Петков С. Основи реформування Кодексу України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс] / С. Петков. – Режим доступу: http://adminpravo.blogspot.com/2013/10/blog-post_7547.html.

4. Спасибо-Фатєєва І. Методологічні витоки кодифікацій: потреби, обґрунтованість, кон'юнктурність / І. Спасибо-Фатєєва // Право України. – 2009. – № 8. – С. 62–71.

5. Авер'янов В. Кодекс адміністративного судочинства України: необхідність і шляхи усунення концептуально-понятійних вад / В. Авер'янов, Д. Лук'янець, Ю. Педько // Право України. – 2006. – С. 7–12.

6. Самбор Н. Виды административных взысканий и уголовных наказаний, как основания для отнесения административных правонарушений к уголовным проступкам / Н. Самбор // *Baltijas juridiskais žurnāls*. – 2015. – № 3 (38). – С. 4–13.

7. Самбор Н. Трансформационные процессы законодательства Украины об административных правонарушениях в условиях реализации реформ уголовного и уголовно-процессуального законодательства: проблемные вопросы / Н. Самбор // Право и экономика в государствах – бывших республиках СССР: история, современность, проблемы и перспективы развития. Материалы международной научно-практической конференции, Санкт-Петербург, 20–21 декабря 2012 года / под. ред. Э. П. Григониса, О. В. Харченко. – СПб. : СПБИГО, ООО «МНИОЦ», 2013. – С. 114–120.

8. Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 у справі № 1-22/2001 за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Всеукраїнський Акціонерний Банк» щодо офіційного тлумачення положень пункту 22 частини першої статті 92 Конституції України, частин першої, третьої статті 2, частини першої статті 38 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про відповідальність юридичних осіб) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-01>.

** Самбор Микола Анатолійович – кандидат юридичних наук, начальник сектору моніторингу Прилуцького відділу поліції Головного управління Національної поліції в Чернігівській області.*

Стаття надійшла до редакції 24.03.2017 р.